

потенциальные возможности на благо Украины, уважает личность и права представителей других национальностей, их культуру и историю. Врач обязан приложить все усилия для того, чтобы вылечить больного или облегчить его страдания независимо от национальной или религиозной принадлежности, общественного положения, политических взглядов пациента, трудностей и собственных интересов медицинского работника.

Ключевые слова: интернациональные ценности, ценностные ориентации, студенты-медики.

Stepanenko V. The Formation of International Values among Medical Students as Part of National Education

The article deals with the basic features of the formation and direction of international values among future health professionals. Attention is paid to the fact that the end result of the formation of international values is the whole personality of the doctor – a full-fledged, independent and creative, who feels that they belong to the Ukrainian national culture identifies with the Ukrainian nation and to realize their potential for the benefit of Ukraine, respect for the individual and the rights of other nationalities, their culture and history. The doctor is obliged to make every effort in order to cure the patient or alleviate his suffering, regardless of ethnic or religious affiliation, social status, political views, the patient's own interests and difficulties of a health professional. This highlights the extreme importance of public health activities, on which the fate of man, his life and health. Despite the various socio-economic and political conditions of society, at the present stage of international values of future health workers involves the formation of a number of moral traits, especially its social needs and interests, social motives of activity, belief and moral convictions with relevant skills conduct; based on the principle of international communication and patriotic education and serves an organic part of all-round development of the individual doctor.

Key words: international values, medical students, value orientations.

Стаття надійшла до редакції 16.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Прошкін В. В.

УДК 37.035.6:371.32

В. І. Степаненко

**ОСОБЛИВОСТІ ГРОМАДЯНСЬКО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ І ПРАВОВИЗНАВСТВА**

В Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді зазначено, що серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними

виступають патріотичне, громадянське виховання як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і майбутніх поколінь, які розглядатимуть державу як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін. В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідею розвитку української державності як консолідуючого чинника розвитку українського суспільства та української політичної нації [1].

Взаємозв'язок патріотичного, громадянського та національного виховання висвітлено в працях В. Гонського, М. Качура, О. Коркішко, І. Мартинюка, В. Паплучного, О. Сухомлинської та ін. Національно-патріотичне виховання на традиціях українського народу розглядали О. Вишневський, М. Стельмахович, М. Щербань та ін.

Протягом останніх десятиліть було розроблено низку концепцій:

- Концепція національної системи виховання (1996 р.);
- Концепція національно-патріотичного виховання (2009 р.);
- Концепція громадянської освіти та виховання в Україні (2012 р).
- Концепція Загальнодержавної цільової програми патріотичного виховання громадян на 2013-2017 рр.;

Метою статті є розкриття основних особливостей громадянсько-патріотичного виховання у 2007-2014 рр. на локальному рівні, тобто рівні загальноосвітньої школи. Як приклад, обрано розгляд особливостей громадянсько-патріотичного виховання учнів основної школи Комунального закладу «Луганська середня загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №16».

Спираючись на загальнодержавні, регіональні тенденції та власний досвід викладання історії та правознавства у Комунальному закладі «Луганська середня загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №16», відзначимо, що змістове наповнення курсів історії та правознавства у школі базувалося на громадянсько-патріотичних засадах. Воно спрямоване на виховання в особистості рис патріота своєї країни, активного компетентного громадянина, людини з гуманістичними і демократичними цінностями.

Громадянин – це людина, яка ідентифікує себе з певною країною, де вона наділена відповідним юридичним статусом, що є основою для користування певними правами та для додержання обов'язків [2].

Патріотизм – любов до батьківщини, до вітчизни; одне з найбільш глибоких почуттів, закріплених віками. Патріотизм завжди має конкретно-історичну форму вияву причетності окремого індивіда до відповідної спільноти людей [3].

У Комунальному закладі «Луганська середня загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №16» протягом 2007-2014 років громадянсько-патріотичне виховання здійснювалося за наступними напрямками:

- виховання особистості як громадянина;
- виховання ідеалів громадянства;
- виховання діяльнісно-активного відношення до побудови держави;
- виховання об'єктивно-історичного відношення до ціннісних пріоритетів витоків держави.

Виховання особистості громадянина передбачало виховання таких якостей у учнів, як: патріотизм, товарицькість, дисципліна, доброта, чесність, працелюбність, повага до старших, відповідальність, самостійність, активність тощо.

Виховання ідеалів громадянства на уроках історії і правознавства має на увазі свободу особистості, знання прав та виконання обов'язків громадянина.

Виховання діяльнісно-активного відношення до побудови держави включало у себе активну позицію учня на уроці, уміння чітко висловлювати і відстоювати власну думку.

Виховання об'єктивно-історичного відношення до ціннісних пріоритетів витоків держави передбачало виховання поваги до історичного минулого своєї держави, вивчення звичаїв, обрядів, традицій українського народу, формування дбайливого відношення до теперішнього і майбутнього України, об'єктивного погляду на історичні події.

Провідним етапом у патріотичному становленні учнів як громадян України є виховання пошани до Конституції – Основного Закону України, шанобливого ставлення до державних символів України. Зокрема, на уроках правознавства (практичний курс) серед учнів 9-х кл. розглядалися наступні теми: «Конституція України – Основний Закон держави», «Що таке громадянство», «Які права, свободи та обов'язки мають громадяни України» «Як громадяни беруть участь у житті демократичної держави».

Серед учнів 10 кл. на уроках правознавства розкривалися такі теми, як: «Особа, суспільство, держава», «Конституційне право», «Основні права, свободи і обов'язки громадянина України».

Курс «Вступ до історії України» в 5-х кл. спрямований на прищеплення інтересу до історії, виклик у учнів захоплення минулим України. Зокрема, вивчалися здобутки Київської Русі, козацькі клейноди, звичаї та традиції козаків, формування української державності, державні символи сучасної України, героїчні дії видатних історичних постатей нашого народу.

Викладання історії у 6-х кл. передбачало вивчення інтегрованого курсу, спрямованого на формування у учнів ідентифікації себе з українським народом, вивчення витоків зародження українців як нації, толерантного відношення до народів світу.

У 7-х кл. патріотичне виховання учнів на уроках історії здійснювалося шляхом виховання поваги до історичного минулого нашої держави, розглядається культура Київської Русі, Галицько-Волинського

князівства, українських земель у складі Великого Князівства Литовського та інших держав.

На уроках історії серед учнів 8-х кл. розглядалися питання розвитку української мови, Національно-визвольної війни, утворення української козацької держави – Гетьманщини та ін.

Патріотичне виховання на уроках історії серед учнів 9-х кл. здійснювалося шляхом засвоєння наступних понять: «українська нація», «українська народність», «український етнос»; «історична пам'ять», що є найсуттєвішим чинником формування національної свідомості; «фольклор», «етнографія», що дають можливість дослідити національні ознаки українців, їх окремішність.

Серед учнів 10-х класів громадянсько-патріотичне виховання учнів передбачало розгляд змін у побуті та звичаях українців через вплив на них інших народів, участь та подвиги українців в Першій світовій війні, формування української державності у 1917-1921 рр. та ін.

Щодо висвітлення таких питань, як Велика Вітчизняна війна, подвиги українців, наш край, сучасна Україна, зміни в законодавстві та ін., то вони розглядалися у межах тематичних Тижнів історії і правознавства, національних свят, надавалися під час уроків історії та правознавства як основна чи додаткова інформація. Патріотичне виховання проводилося на уроках історії також разом з ветеранами, на годинах Пам'яті. Школа встановила зв'язок між двома подіями – безсмертним військовим Подвигом старшого покоління в роки Великої Вітчизняної війни і тими, хто взяв за основу громадянсько-патріотичного виховання священну Пам'ять про подвиг.

Використати змістове наповнення уроків історії і правознавства для виховання громадянина-патріота досить складне завдання, яке потребує врахування міжпредметних зв'язків, використання активних та інтерактивних форм і методів роботи, формування зацікавленості учнів до навчальних дисциплін, матеріально-технічного оснащення, об'єктивності, до чого й прагнули вчителі історії, правознавства та школи в цілому.

Таким чином, особливостями громадянсько-патріотичного виховання на уроках історії і правознавства є те, що його зміст повинен будуватися на громадянознавчих засадах, які передбачають виховання в особистості рис патріота своєї країни, активного компетентного громадянина, людини з гуманістичними і демократичними цінностями. Така позиція передбачає роботу за чотирма основними напрямками: виховання особистості як громадянина; виховання ідеалів громадянства; виховання діяльнісно-активного відношення до побудови держави; виховання об'єктивно-історичного відношення до ціннісних пріоритетів витоків держави. Мету подальших розвідок вбачаємо у вивченні особливостей громадянсько-патріотичного виховання учнів у позаурочний час з урахуванням змін, що відбуваються на рівні суспільства та в законодавстві нашої країни.

Список використаної літератури

- 1.** «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах»: Наказ МОН України від 16.06.2015 р. №641. – Режим доступу: <<http://old.mon.gov.ua/ru/about-ministry/normative/4068->>.
- 2.** **Зайчук О. В.** Теорія держави і права: Академічний курс [Підручник] / О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 128 с.
- 3.** **Освітньо-виховний** проєкт з громадянсько-патріотичного виховання «Моя країна – Україна»: Протокол науково-методичної ради КОПОПК №4 від 29.05.2014. – Режим доступу: <http://www.kyiv-oblosvita.gov.ua/2-uncategorised/3632-proekt-moya-krajina-ukrajina-kijivshchina-sertse-ukrajini>

Степаненко В. І. Громадянсько-патріотичне виховання учнів на уроках історії і правознавства

У статті розкрито основні особливості громадянсько-патріотичного виховання у 2007-2014 рр. на прикладі Комунального закладу «Луганська середня загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №16». Розкрито змістове наповнення курсів історії та правознавства. Охарактеризовано напрями громадянсько-патріотичного виховання у школі: виховання особистості як громадянина; виховання ідеалів громадянства; виховання діяльнісно-активного відношення до побудови держави; виховання об'єктивно-історичного відношення до ціннісних пріоритетів витоків держави. Наголошено увагу на необхідності врахування міжпредметних зв'язків, використання активних та інтерактивних форм і методів роботи, формування зацікавленості учнів до навчальних дисциплін, матеріально-технічного оснащення, об'єктивності під час уроків історії і правознавства для виховання громадянина-патріота.

Ключові слова: громадянсько-патріотичне виховання, громадянин, патріот, загальноосвітня школа.

Степаненко В. И. Гражданско-патриотическое воспитание учеников на уроках истории и правоведения

В статье раскрыты основные особенности гражданско-патриотического воспитания в 2007-2014 гг. на примере Коммунального учреждения «Луганская средняя общеобразовательная школа I-III ступеней №16». Раскрыто содержание курсов истории и правоведения. Охарактеризованы направления гражданско-патриотического воспитания в школе: воспитание личности гражданина, воспитание идеалов гражданства, воспитание деятельностно-активного отношения к построению государства, воспитание объективно-исторического отношения к ценностным приоритетам истоков государства. Обращается внимание на необходимость учета межпредметных связей, использования активных и интерактивных форм и методов работы,

формирования заинтересованности учеников учебными дисциплинами, материально-технического оснащения, объективности во время уроков истории и правоведения для воспитания гражданина-патриота.

Ключевые слова: гражданско-патриотическое воспитание, гражданин, патриот, общеобразовательная школа.

Stepanenko V. Civil-patriotic Education of Pupils on the Lessons of History and Law

The article deals with the main features of civil-patriotic education in 2007-2014 years. The example of the Public institution "Lugansk secondary school I-III of stages №16". The content of the courses of history and law characterized by direction of civil and patriotic education in school: education of the individual citizen, the ideals of citizenship education, education activity-active attitude to state-building, training objective historical origins value priorities of the state. The education of the individual citizen involved the education of such qualities in pupils, as patriotism, camaraderie, discipline, kindness, honesty, hard work, respect for elders, responsibility, independence, activity and so on. Education ideals of citizenship on the lessons of history and law imply liberty, knowledge of rights and duties of citizens. Parenting action-active attitude to state-building included in an active position of the pupil in the classroom, the ability to clearly express and defend their own opinion. Education objectively historical value priorities related to the origins of the state implies respect for the historical past of the state, the study of customs, rituals and traditions of Ukrainian people and shaping of respect for the present and future of Ukraine, objective view of historical events. Attention is drawn to the need to consider inter-subject relationship, the use of active and interactive forms and methods of work, the formation of interest pupils' academic disciplines and objectivity during the lessons of history and law, directional to education citizen-patriot.

Key words: civil-patriotic education, national, patriot, secondary school.

Стаття надійшла до редакції 16.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.

УДК 378.4:811

Н. А.Сура

**ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ У СЕРЕДОВИЩІ НЕМОВНОГО ВНЗ**

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Починаючи з 1991